№ 211 ՈՒՐԲԱԹ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 26

1908

ԵՐԵՍՈՒՆԵՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՈՒՐԲԱԹ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 26 № 211

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Իր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Tiflis, Rédaction „Mschak".
Տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ
Տելեֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Կուլա և Նին Յ. Խրիմեանները, Դարչօ և Սանդրօ Բէժանեանները յայտնում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին՝ առաջինը իր Թանգագին ամուսնու, երկրորդը իր անմոռանալի մօր, երրորդը և չորրորդը իրանց քրոջ՝

ՄԱՐԻԱՄ ԲԷԺԱՆԵԱՆ ԽՐԻՄԵԱՆՑԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ սեպտեմբերի 20 ին։ Ամբիծքը այսօր, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը $6^1/_2$ ին։ Յուղարկաւորութիւնը շաբաթ, ամսիս 27 ին, առաւօտեան ժամը 10-ին սեփական տնից (Գօնչարնայա փող.) դէպի Թանդոյեան եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։

1—1

Նատալիա Արտեմօվնա Իշխանեանը իր որդիների հետ խորին վշտով յայտնում են ազգականներին, բարեկամներին և ընկերուհիներին՝ առաջինը իր սիրելի դստեր, երկրորդները իրանց անմոռանալի քրոջ՝ 3-րդ իգական գիմնազիայի 8-րդ դասարան աշակերտուհի՝

ՓԱՌԱՆՁԵՄԻ

վաղաժամ մահը, որ տեղի ունեցաւ ամսիս 25 ին։ Հոգեհանգիստը ամսիս 26-ին ժամը 5 ին իր բնակարանում—Արաս Աբազսկի տուպիկ, տուն Արեշովի № 17։ Յուղարկաւորութիւնը ամսիս 28-ին, ժամը $10^1/_2$ առաւօտեան դէպի Մողնու ս. Գէորգ եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։

1—1

Նատալիա Իվանօվնա Խան Աղեանը՝ իր որդի Արամ Եգօրօվիչի և դուստր Աննա Եգօրօվնա Բէկզատեանի, Թոռների և հարս Աննա Բօղդանեանի հետ միասին՝ յայտնում է

Եգօր Ֆադէևվիչ ԽԱՆ-ԱՂԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Բէշեան կալուածքում, սեպտեմբերի 23-ին։ Թաղումը շաբաթ, սեպտեմբերի 27 ին, Ջալալ-Օղլում։

(հ. ու.) 2—2

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ի Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ր Ա Ն

Աւագների Խորհուրդը յայտնում է ի գիտութիւն պ. պ. անդամների, կանդիդատների, սրանց ընտանիքների և հիւրերի, որ

ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԸ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՎԻ ՁՄԵՌԱՅԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՈՒՐԲԱԹ ՍԵՊՏ. 26-ԻՆ

(հ. ու.) 2—2

Լոյս տեսաւ առանձին գրքոյկով „ՄԵՐ ՁԱՅՆԻ" հրատարակութեամբ

ՄԱՏԹԷՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆԻ

կենսագրութիւնը իր պատկերով
Կազմեց ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷ
Գինն է 15 կոպէկ
Մեծ քանակութեամբ առնողներին զիջում կը լինի 20%։
Վճարը կանխիկ
Դիմել՝ Нахичевань н/Дону. Редакція „Мерь Дзайнъ".
(ու. ե.) առ. 5—5

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ

Դ. Դ ա ւ ր ե ա ն

հաստատվում է Թիֆլիսում և տալիս է ջութակահարութեան դասեր։

Դիմել՝ Музыкальн. магазинъ Сузанаджяна
(ու. կ. չ.) առ. 15—12

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՈՇՈՐ ԴԷՊՔԵՐԸ

Բօլգարիայի անկախ թագաւորութիւն հրատարակվելու հետնեց անմիջապէս մի նոր քաղաքական խոշոր դէպք, որ ահագին բռնկում առաջ բերեց Սերբիայի մէջ և կարող է ահագին բարդութիւններ առաջ բերել քաղաքական աշխարհում։ Այդ երկրորդ խոշոր և նշանաւոր դէպքը՝ Բօսնիա և Հերցեգովինա երկիրների միացումն է Աւստրո-Ունգարիայի հետ Ֆրանց-Յովսէփ կայսրի հրովարտակով։

Յայտնի է, որ Բերլինի կօնգրէսը որոշեց Աւստրիային յանձնել Թիւրքական երկու մեծ երկիրների—Բօսնիայի և Հերցեգովինայի, որոնք հնում կազմում էին Սերբիայի մասերը—կառավարութիւնը, այդ երկիրներում կարգ և խաղաղութիւն մտցնելու նպատակով, իսկ, բացի դրանից, Բերլինի դաշնագիրը ստորագրող եւրոպական պետութիւնները 1879 թւին կնքված մի կօնվենցիայով նոյն Աւստրիային յանձնեցին նաև Նօվօբազար սանջակի կառավարութիւնը։

Եւ 30 տարուց ի վեր Աւստրիան կառավարում է այդ երկիրները մի առանձին փոխարքայի ձեռքով։ Այդ 30 տարվայ ընթացքում Աւստրիան կարողացել է որոշ կարգ և անդորրութիւն մտցնել այդ երկիրների մէջ, որոնք առաջ նոյնպէս տառապում էին Թիւրքական լծի տակ, կուլտուրական հաստատութիւններով և ձեռնարկութիւններով օժտել նրանց և դարձնել եւրոպական կարգ ու կանօններով կառավարվող երկիրներ։

Սերբիական թագաւորութիւնը, որ միշտ նայել է Բօսնիայի և Հերցեգովինայի վրա՝ իբրև իրանից բռնի կերպով անջատված մասերի վրա, միշտ յոյս էր տածում, թէ կաջողվի այդ երկիրներին միանալ իրանց մայր-հայրենիքի հետ, բայց միւս կողմից Թիւրքիան ևս, որին պատկանում էին այդ երկիրները, նոյնպէս մեծ յոյսեր էր տածում, որ յետ կը ստանայ նրանց, մանաւանդ որ սուլթանի վեհապետական իրաւունքը այդ երկիրների վրա ճանաչված են Բերլինի դաշնագրով և գոյութիւն ունեն մինչև այսօր։ Երբ Թիւրքիայում րէժիմը փոխվեց և նա դարձաւ սահմանադրական, երիտասարդ-թիւրքերի կուսակցութիւնը ձգտումն ցոյց տուեց պահանջել յետ տալ Բօսնիա-Հերցեգովինան և Նօվօբազարի սանջակը և նոյնիսկ աշխատեց, որ այդ երկիրները իրանց պատգամաւորներն ուղարկեն օսմանեան պարլամենտը, որովհետև նրանք կազմում են մասն օսմանեան պետութեան։

Տեսնելով թիւրքերի այդ ձգտումը, աւստրո-ունգարական կառավարութիւնը որոշեց իրագործել այն միտքը, որ վաղուց նա կրկնում էր, այն է միացնել Բօսնիան և Հերցեգովինան, ի նկատի ունենալով, որ ամբողջ 30 տարի այդ երկիրները իրողապէս կազմել են աւստրիական պետութեան մասը, որ նա ահագին ջանքեր, ծախքեր է գործադրել նրանց վրա և յոյս ունենալով, որ այդ երկիրների ազգաբնակութիւնը ոչ մի բողոք չի արտայայտի։

Իսկապէս Աւստրիան պաշտօնապէս նուիրագործում է այժմ այն, ինչ որ իրողապէս գոյութիւն է ունեցել 30 տարվայ ընթացքում, այսինքն աւստրիական կառավարութիւնը նոյնն է անում, ինչ որ արեց բօլգարական կառավարութիւնը։ Եւ մի կերպ շահելու համար Թիւրքիայի սիրտը, Աւստրիան վերադարձնում է նրան Նօվօբազարի սանջակը։

Տարակոյս չը կայ, որ ձևական և իրաւագիտական տեսակէտից թէ Թիւրքիայի և թէ Աւստրիայի վարմունքը խախտում է Բերլինի դաշնագրի։ Տարակոյս չը կայ, որ թէ Թիւրքիան և թէ Սերբիան իրանց զրկված պէտք է համարեն և բողոքեն։

Կունենա՞յ այդ բողոքը նշանակութիւն, կարող կը լինե՞ն Թիւրքիան և Սերբիան ջնջել տալ Աւստրիայի որոշումները, կը դիմե՞ն նրանք որևէ իրական միջոցի թէ կը բաւականանան լոկ պլատօնական բողոքով—վաղաժամ է այժմ որևէ կարծիք յայտնել այդ մասին։

Մի բան պարզ է, որ բացվում է Բերլինի դաշնագիրը վերածնելու հարցը։ Մի բան պարզ է, որ այդ երկու խոշոր քաղաքական դէպքերը պէտք է նոր քաղաքական կօմբինացիաներ, բարդութիւններ և պետութիւնների մէջ նոր համախմբումներ առաջ բերեն։

Մենք կարծում ենք, սակայն, որ Բօսնիայի և Հերցեգովինայի բազդի լուծումը, թէ արդեօք կամենում են նրանք միանալ Աւստրիայի, թէ Սերբիայի, թէ թիւրքերի հետ, պէտք է վճռեն իրանք բօսնիացիները և հերցեգովինացիները։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վիեննա, 24 սեպտեմբերի

Մինիստր Բուրիանի անունով տրված ռեսկրիպտում ասված է.

«Համոզված՝ որ սահմանադրական հաստատութիւններ մտցնելը հրամայողաբար պահանջվում է ազգաբնակութեան կուլտուրական դրութեամբ և ընդունված՝ նաև օրէնքներով ապագայում ընդունելի քաղաքացիական իրաւունքների իրական պաշտպանութեան անհրաժեշտութեամբ, հրամայում եմ, որպէսզի ազգաբնակութեան պահանջը, որ վերաբերում է երկրի գործերի կառավարութեան պատշաճ աջակցութեանը, բաւարարութիւն ստանայ համեմատական ներկայացուցչութիւն հաստատելով այն ձեւով, որպիսին յարգէր դաւանաբանական յարաբերութիւնները, նաև ազգաբնակութեան սօցիալական դրութիւնը։

«Ներկայացուցչական հաստատութիւնը, որ հիմնաւորվելու է շահերի ներկայացուցչութեան հողի վրա, պէտք է հնարաւորութեան չափով երկրի քաղաքական, դաւանական և ազգային պայմանների հաւատարիմ արտայայտիչը հանդիսանայ. այդ իսկ պատճառով աչքի ընկնող պաշտօնական անձինք և նրանք, որոնք իրանց կրթութեամբ և դրութեամբ միւսներից բարձր են կանգնած, քաղաքների և շինական հասայնքների բնակիչները, պէտք է կազմեն առանձին ընտրողներ, պէտք է ձայն տան ըստ կրօնի ստորաբաժանված կուրիաների, որպէսզի կարելի լինի ապահովել ոչ միայն դաւանութիւնների բարի ցանկութիւնը մրցակցութիւններից, այլ և իւրաքանչիւր դաւանութեանը տալ ներկայացուցիչների այն թիւը, որպիսին նրան համեմատական է։ Բօսնիա-Հերցեգովինական սէյմը վարելու շրջանը, որը բնաւ խախտելու չէ շրջանային ներկայացուցչութիւնների իրաւունքները, որոնք միաժամանակ կը գումարվեն, պարունակելու է օրէնսդրութեան և կօնտրօլի գործերը, վերաբերեալ միմիայն Բօսնիա-Հերցեգովինայի արդարադատութեան և կառավարութեան։

«Որպէսզի ազգաբնակութեանը իմ լուրջ ջանքերի պարզ ապացոյցը տամ, հրամայում եմ ձեզ ամենաշտապ կերպով ներկայացնել ինձ մի նախագիծ, որ մշակված լինի այդ սկզբունքների իմաստով որպէսզի երկրի նոր սահմանադրութիւնը կարող լինի իր ոյժի մէջ մտնել որքան կարելի է շուտով»։ («Հ. Գ.»)

—

Վիեննա, 24 սեպտեմբերի

«Cor. Bur.»-ին հաղորդում են Բելգրադից, որ երէկ երեկոյեան ազգային թատրօնի առաջ տեղի ունեցաւ մի միտինգ 20,000 մարդու մասնակցութեամբ։ Խօսվեցին Աւստրիայի դէմ ուղղված ճառեր։ Հռետորներին յաճախ ընդհատում էին աղմկալի ծափահարութիւններով և բացագանչութիւններով՝ «կեցցէ սերբ երկիրը՝ Բօսնիան և Հերցեգովինան. կորչի Աւստրո-Ունգարիան. պատերազմ Աւստրո-Ունգարիայի դէմ. կորչի Բօլգարիան»։

Միտինգը միաձայն մի բանաձև ընդունեց այն մտքով, որ ժողովը գիտակցում է առաջիկայ գործողութեան լրջութիւնը, սերբ ժողովուրդը պատրաստ կը լինի և պէտք է լինի պատրաստ դիմադրելու, որպիսին կը հանդիսանայ օրինական ինքնապաշտպանութիւն. եթէ անգամ բերլինեան դաշնադրութիւնը ստորագրած պետութիւնները թոյլ են տուել նրա խախտումը, Սերբիան երբէք այդ չի անի։ Ժողովը պահանջում է, որպէսզի սերբ կառավարութիւնը, նկատի առնելով կատարվող դէպքերը, ձեռք առնէ ամենաեռանդուն միջոցներ. Բելգրադի քաղաքացիները հանուր սերբ ազգի կողմից յանձնում են նրա իշխանութեան տակ իրանց ամբողջ կեանքն ու ստացուածքը այդ նպատակին հասնելու համար։

Միտինգին մասնակցողներն անցան սերբիական և թիւրքական դրօշակներով դէպի արտաքին գործերի մինիստրութիւնը, ուր յանձնեցին բանաձեւը։ («Հ. Գ.»)

—

Բելգրադ, 24 սեպտեմբերի

Երէկ, ժամը 3-ին, տեղի ունեցաւ ժողովրդական մի հսկայական միտինգ՝ բողոքելու Բօսնիան և Հերցեգովինան գրաւելու Աւստրիայի վճռի դէմ։ Միտինգը բացեց քաղաքապետը։ Մասնակցում էին մօտ 25,000 մարդ։ Ճառեր արտասանեցին չորս պատգամաւորներ, ի թիւս որոնց սկուպշչինայի նախկին նախագահը և նախկին մինիստրներից մինը։ Լսվեցին աղաղակներ՝ «գնանք օգնելու մեր եղբայրներին»։ Ամբոխը մի քանի դրօշակներով, որոնցից մէկը թիւրքական էր, դիմեց ցոյց սարքելու նպատակով դէպի թիւրքաց և իտալական միսիաները։ Ժանդարմէրիայի ուժեղ խմբակը պաշտպանում էր աւստրիական միսսիայի մուտքը։ Ամբոխը, հասնելով արտաքին գործերի մինիստրութեան շինութեանը, երկար ժամանակ ցոյց էր կազմում նրա հանդէպ։ («Հ. Գ.»)

—

Կեօլն, 24 սեպտեմբերի

«Kël. Zëit.»-ին Վիեննայից հեռագրում են. Տեղիս դիպլօմատիական շրջաններում անգործնական բան են համարում Ռուսաստանի ծրագիրը, առաջարկել բերլինեան դաշնագրութիւնը ստորագրող պետութիւններին՝ նոր կօնգրէս գումարել այդ դաշնագրութիւնը փոփոխութեան ենթարկելու համար։ Բօլգարիան անկախ յայտարարելը այնպիսի դէպք է, որի դէմ կօնգրէսը հազիւ թէ որևէ բան անէ հասարակ որոշումներով։ Բացի դրանից պէտք է երկիւղ կրել, որ Աւստրո-Ունգարիան, երբ իրան վիրաւորված կըզգայ կօնգրէսի ուղղութիւնից, կարող է հեռանալ, այնպէս որ կօնգրէսի որոշումը կարող է բնաւ չը գործադրվել։ Ուստի և կօնգրէսը կարող է լուրջ առիթներ տալ դժուարութիւններ ստեղծելու և պետութիւնների միջև անտագօնիզմ յարուցանելու։ («Հ. Գ.»)

—

Վիեննա 24 սեպտեմբերի

«Cor. Jur.»-ին հեռագրում են Սէրաէվօյից.

Առաւօտեան ժամը 8-ին, գաւառի բոլոր քաղաքներում կպցվեցին կայսրի կոչը, ուղղված Բօսնիայի և Հերցեգովինայի ազգաբնակութեան։ Հասարակական շինութիւնները զարդարված են դրօշակներով։ Քաղաքապետը գումարեց համայնական խորհրդի հանդիսաւոր նիստը։ Երեկոյեան քաղաքը հրավառված էր։ Կարգը և հանգստութիւնը օրինակելի են։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պօլիս, 24 սեպտեմբերի

Երէկ երեկոյեան ահագին ամբոխը, լրագիրների յաւելուածներից իմանալով որ Անգլիան չէ ճանաչել Բօլգարիայի անկախութիւնը և Բօսնիայի ու Հերցեգովինայի միացումը, ժողովվեց անգլիական դեսպանատան առաջ և սկսեց աղաղակել. «Կեցցէ Անգլիան, կորչի Բօլգարիան, կորչի Աւստրիան»։

Ներքին գործերի մինիստրի պաշտօնաւոր թարգման Վասսիֆ բէյը և մի քանի օֆիցէրներ արտասանեցին կրակոտ ճառեր։ Ցուցարարները մի հեռագիր ուղարկեցին անգլիական դեսպանին Թէրապիա. Դեսպանը անմիջապէս պատասխանեց մի շնորհակալական հեռագրով, որի ընթերցումը առաջ բերեց նորանոր բացագանչութիւններ։ Յունական երաժշտախումբը նուագեց անգլիական օրհներգը։

Ապա ամբոխը ցոյց կազմեց ֆրանսիական և իտալական դեսպանատների առաջ։

Այսօր ցոյց է սարքում զինուորական դպրոցը անգլիական և ֆրանսիական դեսպանատների առաջ։

Այսօր ահագին ամբոխը անգլիական, ռուսական և ֆրանսիական դրօշակներով ցոյց է անում Պէրայում։ Նա մտնում է անգլիական, ֆրանսիական և ռուսական դեսպանատները «Կեցցէ Անգլիան, Ֆրանսիան և Ռուսաստանը» աղաղակներով։ Բոլոր այդ դեսպանատներին՝ ամբոխի միջուկը կազմող բօսնիացիների պատգամաւորութիւնը բօսնիական ազգաբնակութեան անունով բողոք յայտնեց Աւստրիայի Բօսնիան միացնելու դէմ։ Ոչ մի թշնամական և պատերազմի գրգռող բացագանչութիւն չեղաւ։ («Հ. Գ.»)

—

Լօնդօն, 24 սեպտեմբերի

Բէյտէրի գործակալութիւնը Կանէից հեռագրում է. «Բալկանեան դէպքերը այստեղ երևան են հանում իրանց հետևանքները. հէնց այս րօպէիս տեղեակ աղբիւրից տեղեկացայ, որ կրետացիները այսօր յեղաշրջում են պատրաստում յօգուտ Յունաստանի հետ միանալու»։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 24 սեպտեմբերի

Հավասը հաղորդում է, որ Պիշօնը տեսակցութիւն ունեցաւ բօլգարական դիպլօմատիական գործակալի հետ, որը, հաղորդելով պաշտօնապէս Բօլգարիայի անկախութեան լուրը, ինչպէս պնդում են, ասել է, որ Բօլգարիան պատերազմական մտադրութիւններ չունի, ցանկանում է պահել իր անկախութիւնը և հաստատ յոյս ունի, որ անկախութիւնը կընդունվի առանց խաղաղութիւնը խախտելու։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 24 սեպտեմբերի

Կլէմանսօն, Պիշօնը և անգլիական դեսպանը առաւօտեան քննեցին Արևելքի գործերի դրութիւնը և անհրաժեշտ գտան գումարել միջազգային կօնֆերանս՝ բերլինեան դաշնագրութիւնը վերաքննելու համար։ Կարծում են, որ կառավարութիւնների մեծ մասը կողմնակից կը լինի կօնֆերենցիայի գումարման, որը շուտով կառաջարկվի։ Անգլիան և Ֆրանսիան Թիւրքիային խորհուրդ էին տալիս չափաւոր լինել։ («Հ. Գ.»)

—

Բերլին, 24 սեպտեմբերի

«Reichsanzeiger»-ը տեղեկութիւններ է համաձայն, կայսր Ռօմինտէնում ընդունել է այնտեղ գնացած աւստրո-ունգարական դեսպան Սէգիէնիին և

նրա հետ երկար խօսակցութիւն ունեցել։ («Հ. Գ.»)

—

Լօնդօն, 23 սեպտեմբերի

«Morning Post»-ին հեռագրում են Յանխայից, որ բուն պատճառը, որով ետաձգվեց դալայ-լամայի և կայսրի տեսակցութիւնը, նրա մերժումն է՝ բարենորոգումները քանելու Տիբէտում։ Չինական կառավարութիւնը իր զայրոյթն է յայտնել նրա այդ վարմունքի առիթով։ («Հ. Գ.»)

—

Բուխարեստ, 24 սեպտեմբերի

Պաշտօնական լրագրում տպված է մի բիւլլետէն, որով հերքվում են թագաւորի առողջութեան մասին տարածված յուզիչ լուրերը։ Թագաւորի դրութիւնը սկսում է լաւանալ։ («Հ. Գ.»)

—

Սէվաստոպօլ, 24 սեպտեմբերի

Ելեքտրաքարշի դէպօյի ծառայողներից մէկի բնակարանում գտնվեց սօցիալիստ-յեղափոխականների լաւ սարքված տպարանը, շատ տառեր, թղթուցիկներ, լաբօրատօրիա պայթուցիկ նիւթեր պատրաստելու համար, պատրաստի մի ռումբ, կուսակցութեան կնիքը։ Ձերբակալված են երկու հոգի։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 24 սեպտեմբերի

Սպանիական թագաւոր Ալֆօնսը եկաւ Դրէզդէնից և, ընդունվելով արքիդուքս Ֆրիդրիխից և սպանիական դեսպանատան պաշտօնեաներից, գնաց արքիդուքսի պալատը։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 24 սեպտեմբերի

Մինիստր Իզվօլսկին «Temps» լրագրի խմբագիր Ժօրժ Վիլիէին յայտնութիւններ արեց, որոնց էութիւնը ռուսական քաղաքականութեան պաշտօնական բացատրութիւնն է արևելեան ճգնաժամում։ Նախ և առաջ մինիստրը յայտնեց, որ հակառակ լուրերի՝ կատարեալ համաձայնութիւն է տիրում Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի միջև, և աւելացրեց, որ երկու օր շարունակ ժամուլի մէջ լուրեր էին տպվում, հաւատացնելով որ իբր թէ Ռուսաստանը հաւանութիւն է տուել աւստրիական նախագծին։ Իսկութիւնը այսպէս էր։ Երբ նորերս բարօն Էրէնտալ նախազգուշացրեց Ռուսաստանին, թէ հնարաւոր է, սակայն առանց որոշելու ճիշտ ժամանակամիջոցը, որ իրագործվի Բօսնիայի միացումը, Իզվօլսկին որոշակի յայտնեց աւստրիական իր կօլլէգին, որ իր տեսակէտից այդ հարցի լուծումը Եւրօպայի իրաւունքն է և որ Բեռլինի դաշնագրի մի այդպիսի խախտումը կարող է տեղի ունենալ միայն դաշնագիրը ստորագրող պետութիւնների համաձայնութեամբ։ Իզվօլսկին աւելացրեց, որ այդ խախտումը, որքան էլ նա ծանր լինէր Ռուսաստանի համար, կազուս բէլլի չի դառնայ Ռուսաստանի և Աւստրիայի միջև, բայց քանի որ հարց է յարուցված Բեռլինի դաշնագրի մասին, պէտք է ուրեմն սպասել, որ դրա մէջ չահագրգրված բոլոր պետութիւնները կը պահանջեն այն յօդուածների վերաքննութիւնը, որոնք նրանց դժուարութիւն են պատճառում։ Իզվօլսկին յիշեցրեց, որ 30 տարիների ընթացքում Ռուսաստանը համբերում էր իրերի այն կարգը, որ սահմանել էր նրա դէմ այդ դաշնագիրը. նորերս և մինչև վերջին րոպէն մինիստրը խոհեմութեան խորհուրդներ էր տալիս Բօլգարիային և ցաւակցում է, որ այդ ժողովուրդը, որի վերաբերմամբ Ռուսաստանը պահպանում է բարեկամական աւանդական զգացմունքներ, իր կառավարիչների շտապ վճռով մղվել էր յեղաշրջումն կատարելու։ Եւրօպան չէ կարող առանց ամբողջովին հրաժարվելու իր իրաւունքներից թոյլատրել Բեռլինի դաշնագրի և Արևելքի status quo-ի կրկնակի խախտումը. այդպիսի հրաժարման ներքոյ Ռուսաստանը չէ կարող ստորագրել։ Լօնդօնի 1871 թւի կօնֆերենցիայի պրեցեդենտը վճռողական նշանակութիւն ունի։ Այդ ժամանակ Աւստրիան ինքն ստանձնեց նախաձեռնութիւն՝ առաջարկել որ կօնֆերենցիայի մէջ քննվեն ռուսական առաջարկները Սև ծովի վերաբերմամբ։ Իզվօլսկին գոհութիւն յայտնեց, որ ֆրանսիական մամուլը միահամուռ հաւանութիւն տուեց կօնֆերենցիայի մաքին։ Մի քանի օրից յետոյ անկասկած առաջարկութիւն կանվի այդ ուղղութեամբ, և մինիստրը չէ տեսնում հնար փախչելու այդ առաջարկից։ Կօնֆերենցիան պէտք է քննէ փոխարինութիւնների հարցը և ամենից առաջ նրանց, որոնց իրաւունք ունի Թիւրքիան, ենթարկված այդպիսի ծանր փորձանքի։ Ճիշտ է, Նօվօ-Բազարի սանջակի վերադարձնելը խոհեմ վճիռ է հանդիսանում, որ թեթևացնում է խնդրի խաղաղ լուծումը։ Իզվօլսկին այսպէս եզրակացրեց. «Ռուսաստանը 30 տարի տարաւ իր դէմ ինչպէս և բալկանեան տէրութիւնների և իրան Թիւրքիայի դէմ սահմանված ռէժիմը։ Այդ status quo-ն, որին [illegible] իրան [illegible] համաձայնեց, խախտված [illegible] հարում է, որ Բեռլինի դաշնագրի [illegible] քննութիւնը պէտք է իրագործվի իրաւ[illegible]ան կարգով»։ Մինիստրը ամեն հիմք ունի ենթադրելու, որ այդպէս վերաբերվում են հարցին և միւս մեծ պետութիւնները, որոնք ստորագրել են դաշնագիրը, և երջանիկ է, որ կարող է յոյս դնել Ռուսաստանի անփոփոխ դաշնակից Ֆրանսիայի ներգործական աջակցութեան վրա։ Վիլիէի հարցին Անգլիայի վերաբերմամբ, մինիստրը պատասխանեց, որ 1907 թ. համաձայնութիւնից ի վեր անգլօ-ռուսական յարաբերութիւնները առանձին սրտագին բնաւորութիւն են կրում, և նա չէ կասկածում, որ կարող է հաստատել հայեացքների լիակատար միութիւն Լօնդօնի կաբինետի հետ, և յոյս ունի, որ պատերազմը Բօլգարիայի և Թիւրքիայի միջև կը խափանվի։ («Հ. Գ.»)

—

Կէօլն, 24 սեպտեմբերի

Հեռագիրը (աղաւաղված է) վկայում է մեծ գոհութեամբ, որ Թիւրքիան Բօլգարիայի անկախութիւնը յայտարարելու առիթով վիրաւորանքի յայտնի զգացմունք ունենալով հանդերձ՝ անդառնալի քայլեր չարաւ Դրանով, ի հարկէ, Բօլգարիայի հարցը չէ վերջանում։ Պարզ է, որ Բօլգարիայի թագաւորութիւն յայտարարելը կարող է իրական դառնալ միջազգային տեսակէտից միայն այն ժամանակ, երբ պետութիւնները ընդունեն այդ բանը. մինչև այդ տեղի չունենալը, Բօլգարիայի իշխանը թագաւոր է մնում միայն Բօլգարիայի համար, իսկ պետութիւնների համար նա միայն իշխան է։ Պետութիւնները ստիպված կը լինեն զբաղվել այն հանգամանքներով, որոնք ստեղծվել են Բօլգարիայի բռնի գործողութեան շնորհիւ, և միայն նրանց խորհրդածութիւնների հետևանքը կը ստեղծէ իսկական իրաւունքը։ («Հ. Գ.»)

—

Լօնդօն, 24 սեպտեմբերի

Սերբիական գործերի հաւատարմատարը Լօնդօնում Րէյտէրի գործակալութեան ներկայացուցչին ասաց, որ Աւստրիան ցինիկաբար կայծ գցեց եւրօպական վառօդի տակառի մէջ. չէ կարելի նախատեսել, թէ ուր կը հասնի Սերբիայի բարկութիւնը. Սերբիայի համար դա մահվան և կեանքի խնդիր է. Սերբիան աւելի քան մտատանջութեան մէջ է, տեսնելով Աւստրօ-Ունգարիայի մեծ աճողութիւնը և նրա առաջընթացութիւնը դէպի ծովը։ Եթէ Աւստրիան կը գրաւէ Սալօնիկը, այն ժամանակ Սերբիան կատարելապէս շրջապատված կը լինի, նրա առևտուրը կը խեղդվի. Սերբիան կաշխատի, որ պետութիւնները օգնեն իրան։

—

Կ. Պօլիս, 24 սեպտեմբերի

Աւստրօ-ունգարական դեսպանը սեպտեմբերի 23-ին յանձնեց արտաքին գործերի մինիստրին մի յայտագիր, որը յայտարարում է Բօսնիան և Հերցեգովինան միացված աւստրօ-ունգարական կայսրութեան հետ և միևնոյն ժամանակ վկայում է, որ ինքը հրաժարվում է Նօվօ-Բազար սանջակի վրա իր ունեցած այն իրաւունքներից, որ տուել էր նրան Բեռլինի դաշնագիրը։ Մինիստրը բողոքեց և յայտնեց, որ բողոքը կուղարկվի այն բոլոր պետութիւններին, որոնք ստորագրել են Բեռլինի դաշնագիրը։ Նոյնպիսի մի բողոք ուղարկված է պետութիւններին Բօլգարիայի անկախութիւնը յայտարարելու առիթով։ Առայժմ Թիւրքիան բաւականանում է այդ բողոքներով։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 24 սեպտեմբերի

Պաշտօնական լրագրում այսօր տպված են հրովարտակներ՝ ուղարկված արտաքին գործերի մինիստր բարօն Էրէնտալին, մինիստր Բուրիանին և մինիստր նախագահ Բէկկին և Վէկէրլէին։ Բարօն Էրէնտալի անուան հրովարտակի մէջ կայսրն ասում է. «Համակված անյողդողդ համոզմունքով, որ բարձր կուլտուրական և քաղաքական նպատակները, որոնց համար աւստրօ-ունգարական միապետութիւնը յանձն առաւ Բօսնիայի և Հերցեգովինայի գրաւումը և վարչութիւնը, և վարչութեան աճողութիւնը, որ ձեռք է բերված ծանր զոհերով, այլապէս չէ կարող հաստատ հիմքերի վրա մնալ երկար ժամանակ, եթէ ոչ տալով սահմանադրական հիմնարկութիւններ, համապատասխան այդ երկրների կարիքներին, միևնոյն ժամանակ անհրաժեշտ պայման է ստեղծել երկու նահանգների պարզ, կասկածներ չը յարուցանող դրութիւն,—ես տարածում եմ իմ վեհապետական իրաւունքները Բօսնիայի և Հերցեգովինայի վրա, միևնոյն ժամանակ իր ոյժի մէջ եմ մտցնում իմ տան ժառանգութեան կարգը այդ երկրների համար։ Ցոյց տալու համար խաղաղ դիտաւորութիւնները, որ ստիպեցին ինձ այդ անհրաժեշտ վճիռն ընդունել, ես նոյնպէս հրամայում եմ, որ իմ զօրքերը գրաւեն Նօվօ-Բազարի սանջակը»։

«Correspond. Bureau»-ի խօսքով, մինիստր Բուրիանի անուան հրովարտակը յանձնարարում է նրան հրատարակել կոչ Բօսնիայի և Հերցեգովինայի ազգաբնակութեանը և ստանացոյց է անում կայսրի հաստատ կամքի վրա, ոչպէսզի բօսնիացիներին և հերցեգովինցիներին շնորհվեն և երաշխաւորվեն քաղաքացիական իրաւունքներ իրանց ամբողջ ծաւալով. բացի անձի և դաւանութեան ազատութիւնից, պատւի, թիւնից, բնակարանների անձեռնմխելիութիւնից, մամուլի ազատութիւնից, որոնք արդէն երաշխաւորված են գոյութիւն ունեցող օրէնքներով, տեղափոխութեան ազատութիւնից, գրագրութեան անձեռնմխելիութիւնից, որոնք արդէն խստութեամբ պահպանվում են, պէտք է օրէնքի առանձին պաշտպանութեան տակ դրվեն նոյնպէս կօմպէտէնտ դատաւորների իւրախնդիրներն, պետիցիաների իրաւունքը, ժողովների և դաշնակցութիւնների իրաւունքը։ («Հ. Գ.»)

—

Սօֆիա, 24 սեպտեմբերի

Բօլգարական գործակալութիւնը հաղորդում է, որ Բօլգարիան թագաւորութիւն յայտարարելու լուրը մեծ ոգևորութեամբ ընդունվեց. ամեն տեղ կենդանութիւն է տիրում։ Բոլոր ատեանները ժամանակցեցին հանդէսներին, քաղաքները զարդարվեցին դրօշակներով, հրապարակների վրա նուագում էին զինուորական երաժշտական խմբերը, իսկ երկու բատարէաներ ողջոյնի թնդանօթաձգութիւն կատարեցին։ Ամբողջ երկրում հանդիսաւոր մաղթանքներ կը կատարվեն։ Սօֆիայի մօտ գտնվող բանակում, նոյնպէս և քաղաքներում զօրահանդէսներ կը կատարվեն։ Բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագրեր անընդհատ ուղարկվում են Տիրնօվօ։ Երեկ փակված էին կառավարչական հիմնարկութիւնները, իսկ դպրոցները փակված են երեք օրով։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 24 սեպտեմբերի

«Cor. Bur.»-ին Բելգրադից հաղորդում են, որ դէպքերը Բօլգարիայում զօրեղ տպաւորութիւն գործեցին կառավարչական շրջաններում։ Հեղինակաւոր աղբիւրներից հաղորդում են, որ Սերբիան դիտաւորութիւն ունի սպասել դէպքերի զարգացման, չը ծածկելով որ նա լուրջ կերպով հետաքրքրված է, որովհետև կառավարութիւնը պարտաւոր է հաշւի առնել սերբիական ժողովրդի զգացմունքները, քանի որ շօշափված են սերբիական ազգային շահերը։ Այժմ կառավարութիւնը միջոցներ է ձեռք առնում, որպէսզի ժողովրդական ցոյցերը չը խախտեն հանգստութիւնը և կարգը։ Դրա համեմատ պահանջվեցին լայն երաշխաւորութիւններ միտինգ գումարող կօմիտէներից։ Մի ուրիշ նախազգուշացնող միջոց համարվում է պահեստի զինուորներին զէնքի կանչելը, որը մանաւանդ անհրաժեշտ է նրանով, որ այժմ դրօշակի տակ գտնվող զինուորների մեծամասնութիւնը պէտք է արձակվէր հոկտեմբերի 1-ին։ Միւս կողմից երեկվայ ցոյցերը ցոյց տուին, որ միմիայն Բօսնիան միացնելու երկիւղը մեծ յուզմունք է առաջացնում ազգաբնակութեան մէջ։ Այդ պատճառով կառավարութիւնը պարտաւոր էր միջոցներ ձեռք առնել՝ դրութեան տէրը մնալու համար և ուժեղացնել զօրքերը ամեն պատահմունքների առաջն առնելու համար։ («Հ. Գ.»)

—

«Каспій» լրագրի թղթակիցը հետևեալ նորութիւններն է հաղորդում Կ. Պօլսից.

«Զինուորական շրջաններում պատերազմը անխուսափելի են համարում։ Սալօնիկ ամեն օր զօրքեր են գալիս։ Յունական սահմանագլխից զօրքերը տեղափոխվել են բօլգարական սահմանագլուխը։

«Երիտասարդ թիւրքերը, վախենալով պատերազմի հետևանքներից, ամեն ջանք գործ են դնում, ոչպէսզի գործը հաշտութեամբ վերջանայ, գերադասելով որ աւելի լաւ է կորցնել մի գաւառ, քան իսկի ենթարկել բէժպատերի ուժեղանալը։

«Մինիստրների խորհրդի նիստում բոլորն էլ պահանջեցին պատերազմ յայտարարել։ Միայն սուլթանը, ինչպէս ասում են, հակառակ խօսող։ Կարծում են, որ կաբինէտը հրաժարական կը տայ։ Պատերազմի հարցը վերջնականապէս կը լուծվի վաղը, երբ պատասխան ստացվի Վիէնայից թագաւորից։ Սուլթանը կարգադրեց, որ երբ հեռագիրը գիշերը ստացվի, մինիստրների խորհուրդը անմիջապէս նիստ գումարէ։ Երբ լաւ պատասխան ստացվի, կը յայտարարվի պատերազմ»։

Ուրիշ թղթակից հեռագրում է Վիէննայից.

«Սօֆիայից հաղորդում են, որ բացի նախկին 40,000 զինուորներից Բօլգարիան զէնքի է կանչում կրկին 65,000 մարդու։

«Բօլգարական կառավարութիւնը իրան անկախ յայտարարելու մասին մեծ պետութիւններին հաղորդել էր չորս օր առաջ։

«Աւստրիայի առաջարկութեամբ, ռումինական կառավարութիւնը տեղեկացրել է Բօլգարիային, որ նա պատերազմի դէպքում կը պահպանէ խիստ չէզոքութիւն։

«Բեռլինից հաղորդում են, որ թիւրքաց նոր դեսպանը յայտնել է ժուռնալիստներին, որ Բօլգարիան չարաչար սխալվում է, կարծելով որ Թիւրքիան յանկարծակի կը գայ։ Թիւրքիան վաղուց արդէն պատրաստված է պատերազմի»։

—

Կ. Պօլիս, 24 սեպտեմբերի

Աւստրօ-ունգարական դեսպան Պալլավիչինին երեկ Բ. Դրան յանձնեց այն նօտան, որը մէջ ասված է, որ Աւստրօ-Ունգարիան, յուսալով որ Բ. Դուռն կաշխատի միայնակ կարգ ու կանոնը Նօվօ-Բազարի սանջակում պահպանել, հրաժարվում է աւագայում այն իրաւունքների իրագործումից, որոնք տրված են նրան 1879 թ. և հրաժարւել է իր զօրքերին մաքրել այն տեղերը, ուր նրանք բանակ էին դրել։

«Այդ ակտով,—ասված է նօտայում,—Աւստրօ-Ունգարիան նկատի ունի Բ. Դրանը ոչ միայն իր վստահութեան և անկեղծ բարեկամական զգացմունքների փայլուն ապացոյցը տալ, այլ և միևնոյն ժամանակ ամենակտրական ձևով հերքել այն լուրերը, ոչպիսիները վերագրում են նրան էգօիստական ձգտումներ և տերրիտօրիալ բաժանումներ։ Բօսնիայի և Հերցեգովինայի վերաբերութեամբ Աւստրօ-Ունգարիան միայն կատարել է բեռլինեան դաշնագրութեամբ իր վրա դրված միսիան»։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պօլիս, 24 սեպտեմբերի

Միջոցներ են ձեռք առնված պաշտպանելու բօլգարական գործակալութիւնը, որ կատաղեցրեց երեկ ազգաբնակութեանը՝ անկախութեան դրօշակը բարձրացնելով։ Ժամ առ ժամ դժգոհութիւնը մեծ ծաւալ է ստանում Աւստրիայի դէմ։ Բոլոր լրագիրները լի են ատելութեան յօդուածներով նրա հասցէին։

Ռուսական հիւպատոսարանում բօսնիական պատգամաւորութիւնը դիմեց Ռուսաստանի արդարադատութեան զգացմունքին, որին հաւատացած է այն յուսով, որ այդ զգացմունքը նրան կը գայ գործի մէջ, և խնդրեց յանձնել դեսպանին իր խնդիրը՝ Բօսնիայի միացման առաջն առնել։ Թիւրքերի անունից մի քանի հռետօրներ շնորհակալութիւն յայտնեցին առ այժմեան բոպէն ցոյց տուած համակրական վերաբերմունքի համար։ Երկար ուռաներից յետոյ ամբոխը հեռացաւ դեսպանատան բակից։ («Հ. Գ.»)

—

Աթէնք, 24 սեպտեմբերի

Տեղական լրագիրների Կանէից ստացած հեռագրերի համաձայն, կրէտացիները Կրետէ կղզին յայտարարել են Յունաստանին միացած։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 24 սեպտեմբերի

«Fremdenblatt»-ի ասելով, Կ. Պօլսի դեկավարող շրջանների վերաբերմունքը դէպի ստեղծված Արևելքի այժմեան դրութիւնը, հանգստացուցիչ դարձաւ։ Ըստ երևոյթին, այդ շրջաններում չեն հաւատում, որ պատերազմական բարդութիւններ ծագեն. ընդհակառակն, յոյս ունեն, որ կը միջամտեն մեծ պետութիւնները, որոնցից սպասում են, որ նրանք կը ճանաչեն Թիւրքիայի իրաւունքները։ («Հ. Գ.»)

—

Բուդապեշտ, 24 սեպտեմբերի

Ունգարական գործակալութիւնը հաղորդում է, որ բոլոր լրագիրները ողջունում են Բօսնիայի և Հերցեգովինայի միացման մասին կայսրից տրված ռեսկրիպտը։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 24 սեպտեմբերի

Առաւօտեան մամուլի յայտնի օրգանները, առաջադրելով Իզվօլսկիի և Պիշօնի խորհրդակցութիւնները իրար հետ և պետութիւնների ներկայացուցիչների հետ, ենթադրում են, որ հաւանականաբար կը գումարվի կօնֆերենցիա վերաքննելու համար Բեռլինի դաշնագիրը Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի և Անգլիայի նախաձեռնութեամբ։ Այս միտքը մեծ համակրանք է վայելում ֆրանսիական մամուլի մէջ, որը միջազգային դաշնագրի խզումն առանձին պատութեան նոր կարգով համարում է անթոյլատրելի և միջազգային իրաւունքի բացասման համազօր։ «Matin»-ը աւելացնում է, որ Բօլգարիան մնում է առայժմ Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի և Անգլիայի համար, որոնց նա չէ նախազգուշացրել պատրաստվող յեղաշրջման մասին, ոչպէս վասալ երկիր։ «Temps»-ը համարում է, որ Բօլգարիայի անկախութեան յայտարարութիւնը համազօր է Թիւրքիայի և եւրօպական համերգի դիպլօմատիական պարտութեան։ Ռուսաստանի, Անգլիայի ևՖրանսիայի անմիջական պարտքն է յիշեցնել Եւրօպային, որ Բեռլինի դաշնագիրը չէ կարող պատռվել կամ փոփոխվել առանց նրան ստորագրող պետութիւնների համաձայնութեան։ («Հ. Գ.»)

—

Լօնդօն, 24 սեպտեմբերի

Պարիզից «Times»-ին հաղորդված հեռագիրը, քննադատելով Կէվէնգիւլէրի յայտագիրը, որ իբր Բօսնիայի և Հերցեգովինայի գրաւումը պետութիւնների կողմից, որոնք ստորագրել են Բեռլինի դաշնագիրը, մշտական է ճանաչված, հրատարակում է դաշնագրի ստորագրման օրը աւստրիական երկու լիազօրների ստորագրած գաղտնի դիպլօմատիայի բովանդակութիւնը։ Այս դիպլօմատիայում հաստատվում է, որ սուլթանի գրաւումը պէտք է վերաքննվի, որպէս ժամանակաւոր գրաւում։ «Times»-ը սաստիկ յարձակվում է Բօսնիայի և Հերցեգովինայի միացման յայտարարութեան բովանդակութեան վրա, որը, լրագրի կարծիքով, լի է փքուն և դատարկ ֆրազեօլօգիայով, որը սակայն չէ թագցնում այս միացման անբարոյական լինելը։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 24 սեպտեմբերի

«Fremdenblatt»-ը Բօսնիայի և Հերցեգովինայի միացման առիթով գրած ընդարձակ յօդուածում ապացուցում է, որ գրաւված երկիրների իրական դրութեան կարգաւորումը ներկայանում է որպէս պատմական փաստ, որի բնորոշման համար կարելի է ասել, թէ նա բղխում է կուլտուրական ձգտումներից, որ այն մօմէնտը, երբ նա կատարվում է, ցուցված էր քաղաքական անհրաժեշտութեամբ, և վերջապէս, որ նա եղաւ իբր հետևանք Բեռլինի դաշնագրի իսկական իղձերի կատարման։ Թիւրքիայի վերաբերմամբ լրագիրը յոյս է յայտնում, որ մինչև օրս անյայտ դրութեամբ բարդացած յարաբերութիւնները այս երկրի հետ ապագայում ձեռք կը բերեն աւելի բարեկամութիւն և փոխադարձ հաւատ, շնորհիւ գերիշխանութեան հարցի կարգաւորման և սահմանադրական հիմնարկութեանց շնորհման։ «Այս երկիրների համար,—ասում է լրագիրը,—ապահովենք խաղաղութիւն. այսպիսով ստեղծենք նոր Թիւրքիայի սահմանների վրա ամուր պարիսպ նրա ազգային ապագայի համար»։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 24 սեպտեմբերի

Առևտրական դատարանը սնանկ ճանաչեց «Русь» լրագրի նախկին հրատարակիչ Սուվօրինին։ Պարտքը հասնում է 1,022,000 րուբլու։ Նրան չեն բանտարկել։ («Հ. Գ.»)

—

Մոսկվա, 24 սեպտեմբերի

Համալսարանում կէսօրին ուսանողները ընդհատեցին պարապմունքները. դասախօսութիւնները դադարեցված են։

Նախ կայացաւ ուսանողական յանձնաժողովի խորհրդակցութիւնը, ուր վճռվեց դասադուլ անել։ Այսօր այդ մասին յայտարարութիւն են կպցրել համալսարանում։ Վաղը տեղի կունենայ խորհրդատու մասնաժողովի նիստը դրութեան մասին խորհրդակցելու համար։ Կայսերական տեխնիքական դպրոցի ուսանողները ժողովում վճռեցին պարապմունքները դադարեցնել։ («Հ. Գ.»)

—

Լվօվ, 24 սեպտեմբերի

Արևելեան Գալիցիայի շատ տեղերում գիշերս զգացվել է թեթև երկրաշարժ։ («Հ. Գ.»)

—

Բուխարեստ, 24 սեպտեմբերի

Համարեա ամբողջ թագաւորութեան մէջ կէս գիշերին զգացվել է ուժեղ երկրաշարժ, որ տևել է 10 վայրկեան։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 24 սեպտեմբերի

Վօզնեսենսկից, Մօգիլեվ — Պօդօլսկից, Ստարօկօնստանտինօվից, Եամպօլից, Չէռնիգօրօդկից, Ժիտօմիրից, Նիկօլաևից հաղորդում են, որ գիշերս զգացվել է երկրաշարժ։ («Հ. Գ.»)

—

Կիէվ, 24 սեպտեմբերի

Պօլիտեխնիկումի ինստիտուտում 880 ուսանողներ 230-ի դէմ (64-ը ձեռնպահ մնացին) որոշեցին պարապմունքները դադարեցնել։ («Հ. Գ.»)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

—

Լօնդօն, 24 սեպտեմբերի

«Times»-ը տպել է Թաւրիզից ստացած այս հեռագիրը, որը [illegible] [illegible] է [illegible] քաղաքը [illegible], [illegible] [illegible] մէջ [illegible] և [illegible] միլիօն փաստ [illegible]. Երբ [illegible] բացվեն, [illegible] 9⁰/₀-ը կարող չի լինի [illegible] իր [illegible]։ [illegible] ուժեղ [illegible] շատ [illegible]։ Այս [illegible] [illegible] և կառավարութեան [illegible] [illegible] պաշտպանութեան [illegible] [illegible] մնաց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] է [illegible] առաջ։ («Հ. Գ.»)

—

(Մեր թղթակ.)

Թաւրիզ, 18 սեպտեմբերի

Այսօր երրորդ օրն է, որ կռիւ չը կայ։ Գիշերս ժամը 2-ից յետ խիստ հրացանաձգութիւն տեղի ունեցաւ երկու ժամից աւել։ Այսօր լսում ենք, որ դրսից քաղաք մտնող սահմանադրական ոյժերը և Մակուի ձիաւորները միջև ընդհարում է եղել, բայց օգնութեան եկող դրսի ոյժերը անփորձ կարողացել են քաղաք մտնել։

Երեք օր է, որ բանակցութիւնէ սկսված. հաշտութեան միջնորդը դարձ ռուսաց հիւպատոսն է յանձն առել ժողովրդի խնդրանօք։ Սահմանադրականները պատրաստ են զէնքերը հիւպատոսի հովանաւորութեամբ դնել միջնաբերդը, մինչև մէջլիսի բացվելը և որևէ կատարեալ խաղաղվելը, որից յետ կը յանձնվի տէրութեան։ Սահմանադրականների այսպիսի թերահաւատութիւնը դէպի կառավարութիւնը տարօրինակ չը պիտի համարել, որովհետև փորձը ցոյց տուեց, որ ինչպէս դժուար է կառավարութեան հաւատալ (Միրալասը առաջինը, որը զինաթափ եղաւ, Րահիմ-խանի ձիաւորները մինչև իսկ կանանց պատիւն ձեռնամուխ եղան)։ Ժամեայս դէպս մենք կարծում ենք, որ Պարսկաստանը այսուհետ առանց մէջլիսի կառավարվել չէ կարող և ապագայ մէջլիսը իր գոյութեամբ պարտական է Թաւրիզին, կամ աւելի ճիշտը Սաթթար-խանին։ Թաւրիզի վերջին մօտ 4 ամսեայ շարժումները վաղուց գոյութիւն չէին ունենայ, Էյն-ուդ-Դօվլէն վաղուց խաղաղեցրած կը լինէր քաղաքը և Ատրպատականը և, ով գիտէ, վաղուց ժողովուրդը

հանրապետութեամբ դիմած կը լինէր Թէհրան շահին՝ յայտարարելով, որ ինքը այլևս մէջլիս չէ ուզում, որով Էմիր-Բահադուր-Ջէնգի ծրագիրը աջողութեամբ պսակված կը լինէր, եթէ մի Սաթթար-խան չը լինէր, որը, կարծես մի վերին ներշնչմամբ, իրան հաւատարիմ մնացած մի շատ փոքրիկ խըմբակի (ընդամենը 18 մարդ) աջակցութեամբ, կարողացաւ հրահրել մարող կայծերը և առաջ բերել ներկայ հրդեհը, որի մարելը այլ ևս մենք անկարելի ենք համարում, եթէ անսպասելի անակնկալներ միայն տեղի չունենան...

Սահմանադրականները ֆրանսերէն և պարսկերէն լեզուներով վերջերս մի կոչ հրատարակեցին՝ ուղղված աշխարհիս բոլոր քաղաքակիրթ ու մարդասէր ժողովուրդներին, բոլոր ազատութեան և արդարութեան կողմնակիցներին։ Ուղարկում եմ մի օրինակ, յուսալով, որ բովանդակութիւնը թարգմանաբար կը տաք «Մշակի» ընթերցողներին։

Նախկին բռնակալական ռէժիմը վերականգնելու ճիգերը կառավարութեան կողմից՝ աւելի պիտի ստուարացնեն սահմանադրութեան կողմնակիցների բանակը, որին օգնութեան կը գան մի օր, հաւատացած ենք, աշխարհի բոլոր ազատութեան գաղափարամարտիկները առանց ցեղի և կրօնի խտրութեան, որոնց առաջ աշխարհի սկզբից մինչև օրս խոնարհվել են ամենակատաղի և ամենաարիւնախում բռնակալները...

Եթէ Պարսկաստանը կառավարութեան գլուխ անցած կէտ փոքրաթիւ գլուխներ և կըրթված պաշտօնատար ուսացած լինէին, որոնք ծանօթ լինէին աշխարհի յառաջդիմութեան օրէնքին, մենք հաւատացած ենք, որ ներկայ պայքարին արիւնհոսութիւնը տեղի չէր ունենայ։

Ցաւում ենք, որ յանձին հիւպատոս պ. Պախիտոնովի ռուսաց կառավարութիւնը ի նկատի ունենալով արդարութիւնը և ազատ բարոյականութեան շղթաները հանգոյցնե֊ լը տակ նստող ժողովրդի բարօրութիւնը՝ կաշխատի իր վրա ծանրացած խաղաղարար միջնորդի դերը պատւով ի կատար ածել, որով ծառայած կը լինի և՛ հանուր մարդկութեան բարօրութեան և՛ ռուսական պետութեան բարձրացման, որի հպատակ թագաւոր ռուս շովինիստները կործանարար խախտում անխուսափելի են դարձրել։ Շահը, վերջին խօսքերի համաձայն, չեղել առաջ 10-ըս (35 օրից յետոյ) բացում է մէջլիսը ամբողջ Պարսկաստանի համար, բացառութեամբ Թաւրիզը, որին պատժում է շարժումների պատճառով։ Խոստացածը չի կատարում։ Հանգստութիւնը շարունակվում են։

Իբօ

ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԻ ԽՈՐՏԱԽՈՒԼԸ ԲԱԳՎՈՒՄ

Կիրակի, սեպտ. 26-ին, պարսիկներին պատկանող բոլոր առևտրա-արդիւնաբերական հաստատութիւնները փակվեցին և տէրերը իրանց գործակատարների ու ծառաների հետ խումբ-խումբ գնացին պարսկական հիւպատոսարանը, ուր, ժողովվելով մի տեղ, մտքրնց սուգ։

Առաւօտից շատ հիւպատոսը, պարսից կառավարութեան վերջին ժամանակվայ քաղաքականութեան ուղղութեան մասին։ Թըշնամական վճռական տրամադրութիւնները Պարսկաստանի վերջին և մասնաւորապէս Թաւրիզեան դէպքերի մասին։

Ի միջի այլոց խօսողներ բազմաթիւ պարսիկ յայտնի ճառախօսները՝ Ագա-Սէիդ-Յակուբը և Սէրդար-Աբդուլ Հուսէյնը։

Միտինգը, որ տևեց մի քանի ժամ, ուրով մասնակցողները մի շարունակ անիծում էին, վճռվեց շահին հեռագիր ուղարկել։

Ընտրված խմբագրական մասնաժողովը կազմեց և ուղարկեց հետևեալ հեռագիրը։

«Թէհրան. արտաքին գործերի մինիստրութեանը՝ նորին մեծութեան պարսից շահին զեկուցանելու համար.

«Մենք, Բագուի քաղաքում ապրող պարսիկներս, գործադուլ անելով բոլորս մրտեւմ և ժողովվելով պարսկական հիւպատոսարանում, պահանջում ենք հետևեալը, որին մինչև գոհացուցիչ պատասխան ստանալը չենք հեռանայ հիւպատոսարանից.

«1) Նկատի առնելով, որ Թաւրիզում ապրող բոլոր պարսիկները հանդիսանում են ձեր որդիները, դուք պէտք է հոգաք պաշտպանելու ինչպէս նրանց առողջութիւնը, այնպէս և նրանց ստացուածքը, ուստի և մենք պահանջում ենք անյապաղ խաղաղեցնել Ատրպատականը, անյապաղ յետ կանչէք այնտեղից Էյն-ուդ-Դովլէին, Սիփահդարին, Րահիմ-Խանին, Շուջայ-Նիզամին, առաջնորդ Ռահիմ Ջուրմայի և բոլոր զօրքը.

«2) Մենք պահանջում ենք անյապաղ գումարել և բանալ ազգային մէջլիսը գոյութիւն ունեցող օրէնքով.

«3) Վերականգնել հին սահմանադրական օրէնքները, առանց նորամուծութիւնների պատմական խորութեան մասին.

«4) Պահանջում ենք ամնիստիա տալ և դադարեցնել ներկայումս ապօրինաբար կատարվող ձերբակալութիւնները։

«Բագւում ապրող պարսկահպատակներս»։

Սակայն ոչ կիրակի օրը, ոչ էլ երկուշաբթի այդ հեռագրին պատասխան չը ստացվեց։ Պարսիկները ամբողջ ժամանակ մնում էին հիւպատոսարանի շինութեան մէջ ու և նրանց փեշերերին։

Երևանեան պարսից հիւպատոս Միրզա Քերիմ խան Մուբասար-էլ-Միւլքը կարողացաւ համոզել գործադուլներին հեռանալ հիւպատոսարանից և ցրվել տները, սպասելով հեռագրի պատասխանին։ Հիւպատոսը յայտնեց, որ եթէ երեքշաբթի էլ հեռագիր չը ստացվի, այն ժամանակ նա անձամբ արտաքին գործերի մինիստրութեան առաջ միջնորդութիւն կը յարուցանէ փութացնելու պատասխանը։ Ըստ ամին հիւպատոսը յայտնեց, որ այն երկիւղը, որ իբր Թաւրիզը ներկայացուցիչներ չէ ունենալու մէջլիսում, անհիմն է, և եթէ այդ հարցը առ այժմ դեռ չէ վճռված դրական մտքով, միայն Թաւրիզում տեղի ունեցող դէպքերի պատճառով է, որոնք հէնց որ դադարեն, Թաւրիզն կը դրվի ընտրողական իրաւունք։ («Բ.Ս.»)

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՏՔ Է ՕԳՆԵԼ

Մենք ստացանք Ժընևից հետևեալ հեռագիրը, սեպտեմբերի 23 ից.

«Հայ գրող Թառայեանցը նիւթական թշուառութեան մէջ է, օգնեցէք»։

Ստորագրել է Ազատուրեան։

Թառայեանը յայտնի է հասարակութեանը իբրև խմբագիր «Ընկեր» շաբաթաթերթի և իբրև գրող։

Անձնատուր լինելով գրականութեան, նա գտնվում էր շարունակ կարօտութեան մէջ. յաճախ նոյնիսկ աղքատութեան մէջ էր ապրում, բայց փանատիկոսի յամառութեամբ շարունակում էր իր գրական զբաղմունքները։ Վերջերս ապաստան էր գտել Ժընևում, ուր, ինչպէս ցոյց է տալիս հեռագիրը, գտնվում է թշուառութեան մէջ։

Յոյսով ենք կարդում հայ հասարակութեան չը թողնել մի հայ գրողի մահով թշուառութեան մէջ։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԲԱԳՎԻՑ
(Սեփ. թղթ.)

Բագու, 13 սեպտեմբերի

Մի քանի օր առաջ Բալախանի «Փրեօբէժենի և ընկ.» նաւթահանքի գործակատարներից մէկի՝ Շամրլ անունով մի հըրէշաւորը կասկերս արճանակ մի քանի գնդակով վերջ դրին։

Հանգուցեալը իր շրջանում ճանաչված էր ազնիւ երիտասարդ և նաւթահանքի տէրերն էլ ի նկատի առնելով նրա պարտաճանաչութեամբ ծառայելը, հարկաւոր վարձատրութիւնը տալիս էին։

Քաղաքացիները և նաւթահանքի ծառայողները հետաքրքրվում են բայց տրուում սպանութեան շարժառիթը։ 2—3 ամիս առաջ Փրեօբէժէնի նաւթահանքում անսպասելի կերպով բացվեց հսկայական չափ ունեցող նաւթի գուլութ, այս է 300,000 բուբլու չափ։ Այդ գուլութեան մէջ մաղադրվեցին երեք հոգի՝ 2-ը գործակատարներ, 1-ը աւագ գործակատար։

Ասում են, իբր թէ սպանված գործակատար Շամրլը այդ գուլութ հրապարակ հանած լինի, որին վրէժ լուծելու համար սպանել են տուել։ Հանգուցեալը մինչև առաջնատեալը սպանողների ով լինելը յայտնել է, սակայն վերջինները անյայտացել են և, չը նայելով ոստիկանութեան ձեռք առած միջոցներին, չեն գտնված մինչև այսօր։

*

Երկու շաբաթ առաջ ատրճանակի վեց գնդակով Բալախանում «Ալբիըս» նաւթահանքի մէջ սպանվեց նոյն նաւթահանքի կառավարիչ Ալ. Տէր Սարգսեանը։ Այդ առթիւ «Մշակի» Բագուի թղթակից իբրև լուր տպվեց, սակայն աղբիւր թղթակիրը կարող էր մանրամասնութիւններ վրա, իսկ ռա ակար լինալով ժամանակին չը կարողացայ պարտականութիւնս կատարել գրել «Մշակին»։

Հանգուցեալ Տէր Սարգսեանը զինուորական էր (օֆիցեր), նաւթահանքը տէրը հրաւիրել էր օգնական պաշտօնով, որպէսզի կարճ ժամանակով օգնական լինի, սովորի նաւթահանքի գործերը ուսումնասիրէ, ապա կառավարչի պաշտօն ստանձնէ։ Ըստ նաւթահանքատիրոջ պահանջի, Տէր-Սարգսեանը պարտաւոր էր զինուորական գեստով գտնվել նաւթահանքում, որպէսզի ահ ու սարսափ տարածէր «լոթուս» բանւորների վրա։ Ծնլով իր հրամայականը և սարված լինելով 300—400 բուբլի ամսական ռոճիկով (Իբրև զինուորական ստանում էր կառավարութիւնից 80—100 ր.), մտաւ նաւթահանք։ Կէս տարի օգնական կոչուելով մնալուց յետոյ կառավարիչ Աղիբէկեանը նաւթահանքը յանձնեց Տէր-Սարգսեանին, որի հետ բանւորները անկարող եղան վարվել։

Չը նայելով որ սպանութեան ժամին հանգուցեալի մօտ 2—3 հազար բուբլի կանխիկ դրամ էր եղած և ոսկի ժամացոյց, բայց չարագործը չէ վերցրել, և դրանից երևում է, որ սպանութիւնը կողոպտելու նպատակով չէ եղել։

*

Մշակների կապալառու Զ. Չիչեանը Մանթաշեանի գրասենակից մշակներին բաժանելու համար դրամ է ստանում։ Նա դէպի մամլանակի նաւթահանքի կողմը գնալիս, նկատում է, որ մի քանի հայ բանւորներ հետևում են իրան, ուստի աշխատում է մի կերպ փախուստ տալ, սակայն բանւորները մաուզէր ատրճանակով և բէյլուղով յարձակվում են նրա վրա, ձեռքին Թեթև վէրք հասցնում և դրամը խլում։ Իրամաչարթների ետևից Չիչեան բղաւելով բաւական վազում է, ձայնի վրա «Կասպեան ընկ.» նաւթահանքի մի խումբ հայ բանւորներ են դուրս գալիս, որոնց մէջ թագնվում են դրամաշորթները։

Զարմանալին այն է, որ Չիչեանից 40—50 քայլ հեռու գտնվող աւազակները այդ մի խումբ բանւորների մէջ խառնվելով, վերջիններս չէին ուզում յանձնել կամ ցոյց տալ կողոպտիչներին, իսկ ոստիկանութեան անունը տալիս՝ սպառնում են...

*

Այսօր, ամսիս 13-ին, նամակս գրելուց 5 ժամ առաջ, մի խումբ Թիւրքահայեր Մանթաշեանի գլխաւոր գրասենակը գալով (Բալախանի, Զաբրատի մասում) յայտնեցին միացեալ նաւթահանքերի կառավարիչ Անդ. Փ. Մատուրեանին, որ իրանք ցանկանում են երկիր վերադառնալ, ուստի և խնդրում են փողային աջակցութիւնը։ Պ. Մատուրեան յայտնեց նրանց, որ երեք ամսվայ բաւարարութիւնը (երեք ամսվայ ռոճիկները) կը տայ միայն այն պայմանով, որ իրանք ցուցակ ներկայացնեն թէ ո՛ր վիլայէթից, ո՛ր գաւառից և ո՛ր գիւղից են։

Այդ հարցերը խիստ կարևոր թւալով, ծանօթներից մէկիս հարց տուի, որը ասաց հետևեալը. «Կասկածում եմ, որ այստեղ դրամները ստանան, գնան այլ տեղ ծախսեն, ապա նորից վերադառնան և գործ խնդրեն, ուստի որոշված է դրամը յանձնել պ. Ի. Բ. Ցոլախեանցին, որպէսզի նրա կարգադրութեամբ սահմանագլխում կամ երկրի մէջ յանձնվի ըստ պատկանելոյն, իսկ երկաթուղու տոմսակը և 10 րուբ. դրամ այստեղ յանձնել։

Շնորհակալութեան արժանի են Մանթաշեանի Բալախանի նաւթահանքի լիազօրներ պ. պ. Հ. Ա. Թաշչարեան և Ա. Փ. Մատուրեանը, որոնք առանձին հոգ են տանում դէպի Թիւրքահայերը երկիր վերադարձնելու համար։

*

Ինչպէս գրել եմ, Մանթաշեանի արհեստանոցի արհեստաւորները գործը վերջանալու վրա է։

Չը նայելով որ այդ հարցի առիթով «Մշակի» մէջ ես մի յօդուած տուի, սակայն չը կամեցայ ընդհանուր արհեստաւորներին վիրաւորել, բայց ի նկատի առնելով, որ արհեստաւորները իրանց կոչման և ձգտած գաղափարների վրա գտնված չեն, սարքված եմ մի քանի խօսք ասել, մանաւանդ որ արհեստանոցները փակման հարցը իրանց կողմից սկզբունքով ընդունված է։

Երբ Մանթաշեանի լիազօր կառավարիչները արհեստանոցները փակման հարցը դրին, արհեստաւորները չը համաձայնելով, զանազան պայմաններ առաջարկեցին, բանակցութիւնները մէջ մտան։ Այդ ժամանակի ընթացքում Մանթաշեանի նաւթահանքերը անհրաժեշտ էր զանազան գործիքներ, խողովակներ և այլն և այլն, որոնք արհեստանոցներում էին պատրաստվում։ Մասը արհեստանոցների տէրերը այդ երևոյթը ի նկատի առնելով գրվում էին կառավարիչներին և պատուէրները ընդունում։ Երբ արհեստաւորները այդ իմացան, որոշեցին թոյլ չը տալ փոքր արհեստանոցների տէրերին և այլոց, որպէսզի ուրիշները իրանց գործը կատարեն, մինչև որ իրանք (արհեստաւորները) յաղթութիւնը կը տանեն...

Բայց ցաւալին այն էր, որ արհեստաւորները (բոլորը հայեր) երբ հայ մարդու էին տեսնում իրանց գործը կատարելիս, յարձակվում էին, սպառնում, յետ դարձնում, թուղթերով հրատարակում, որ ոչ ոք չը համարձակվի գործ կատարել (արհեստանոցի գործ), այլապէս նրա կեանքը վտանգված է... Իսկ օտարազգին (միայն հայ չը լինի) ազատ համարձակ մտնում էր գրասենակները ու պատուէրներ ընդունում, որոնց հայերը ոչինչ ասել չէին համարձակվում։

Լաւ է ասել հայկական առածը թէ՝ «Ղալաքները հայի գլխի վրա են ղալաքութիւն սովորում»։

Ս. Քարապաշ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Շուշի, 21 սեպտեմբերի

Ես խոստացայ երէկ կայացած թեմական ժողովի պարապմունքների մասին աւելի մանրամասն գրել։

Երբ Հ. Առաքելեան ընտրվեց ժողովի նախագահ, նա առաջարկեց ամենից առաջ զբաղվել կաթողիկոսական հարցով, կաթողիկոսական ընտրելիների հարցով և մշակել այն դիրեկտիւները, որ Ղարաբաղի թեմի ժողովուրդը յանձնին իր ներկայացուցիչների, պէտք է տայ իր պատգամաւորին։ Ըստ ամին նախագահը յայտնեց, թէ առանձնապէս ծանրանալ կաթողիկոսական ընտրելիների վրա աւելորդ է, որովհետև, յաւեց նա—հօչ մի կասկած չը կայ, որ հայ ազգի առաջին ընտրելին, միահամուռ, Իզմիրլեանն է. խնդիրը կարող է լինել միայն երկրորդ ընտրելիի մասին, որի վերաբերմամբ միաձայնութիւն չը կայ. դուք գիտէք, որ առաջադիմականները յանձին «Մշակի» առաջարկում են Դուրեանին և Բագրատ վ. Վարդազարեանին. պահպանողականները առաջարկում են Օրմանեանին, Սուքիասին. մի այլ խումբ առաջարկում է Սուրէնեանին։ Երկրորդ ընտրելիի հարցը վերջնականապէս կարող է լուծվել միայն Էջմիածնում, երբ կը գումարվեն բոլոր պատգամաւորները՝ Թիւրքիայից և այլ տեղերից։ Եւ որովհետև ձայների գերակշռութիւնը պատկանում է Թիւրքահայ պատգամաւորներին, ուստի նրանք և կը լուծեն երկրորդ ընտրելիի հարցը։ Գալով ինձ, իմ հայեացքս արդէն յայտնի է. ես թէ անձնապէս, թէ «Մշակի» կողմից դրել եմ Դուրեանին, իբրև երկրորդ ընտրելի»։

Պատուիրակ Լևոն Վարազեան յայտնեց, որ ժողովը պէտք է զբաղվի կաթողիկոսական թեկնածուների հարցով և մանրացոյց անէ, թէ ովքեր են երկու արժանաւոր ընտրելիները։ «Կաթողիկոսը,—ասաց նա,— պէտք է լինի մի կրթված, զարգացած, հմուտ, քաղաքագէտ անձ. այժմ այն դարն է, որ անհրաժեշտ է ունենալ կաթողիկոս եւրոպական կրթութեամբ. ես ամենայարմար թեկնածու համարում եմ Օրմանեան սրբազանին»։

Հ. Առաքելեան.—Պէտք է դիտել տամ պատուիրակ պ. Վարազեանին, որ ներկայ պայմաններում, մանաւանդ 4. Պոլսի վերջին դէպքերից յետոյ, անյարմար է դնել Օրմանեանի թեկնածութիւնը. ես չեմ կարծում, որ Թիւրքահայ պատգամաւորները նրա անունը տան. պէտք է ջնջված համարել նրա անունը կանդիդատների ցուցակից։

Բժ. Խ. Բաղդասարեան.—Ես համաձայն չեմ նախագահի կարծիքի հետ. եթէ նա ակնարկում է խուժանական վերջին ցոյցերը Օրմանեանի դէմ, ես նրան կը յիշեցնեմ, որ Ցիցերոնին էլ անարգեց, թքեց, հայհոյեց հռէից խուժանը. մի՞թէ դա ապացոյց էր, որ Ցիցերոնը մոլաւոր էր։ Բաշխութիւն ունենանք խոստովանելու, որ Օրմանեանի դէմ ցոյցը որոշ նպատակով եղաւ։

Հ. Առաքելեան.—Ես դատապարտել եմ հրապարակով և դատապարտում եմ խուժանի վարմունքը, որին դրդեցին խուժանապետները, բայց պնդում եմ, որ Օրմանեանի թեկնածութեան մասին խօսելն աւելորդ է։

Ժողովը որոշեց այլ ևս չը ծանրանալ կաթողիկոսական թեկնածուների խնդրի վրա, այլ անցնել այն դիրեկտիւներին, որ պէտք է տալ ընտրելի պատգամաւորին։

(Կը շարունակվի)

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Սեպտեմբերի 23-ին կովկասեան զինուորական-նահանգական դատարանում քննվեց Սիղնաղի գաւառի բնակիչ Եսաքի Բուժալաձէի գործը (19 տարեկան), որ մեղադրվում է Կովենսկայաների—մօրը և աղջկան—դաժանաբար սպանելու մէջ այս տարվայ օգոստոսի 21-ին, երբ նրա զոհերը վերադառնում էին «Ռուսաց կլուբից» տուն՝ գիշերվայ ժամը 12 ին։

Մեղադրականը ապուց երևաց, որ մարդասպանը սպանել է երկուսին սիրահարութեան շարժառիթից դրդված. նա սիրահարված էր 16 տարեկան Մարգարիտայի վրա, բայց օրիորդի և նրա մօր կողմից ստացել էր մերժում։

Դատարանը մեղաւոր ճանաչեց նրան և դատապարտեց մահվան պատժի կախաղանի միջոցով։

—

Կովկասեան զինուորական-նահանգական դատարանը սեպտեմբերի 22-ին և 23-ին քննեց հետևեալ երկու գործերը. 1) Գէորգի Մանդարաձէի, որ մեղադրվում է Թիֆլիսի գաւ. Ծկնետի գիւղում չորս պահակների վրա զինված յարձակում գործելու մէջ. դատարանը դատապարտեց նրան մահվան պատժի. և 2) Միտրօ Մուխաշավրիլու, Միխ. Շարմաւրիանի և Ախ. Ծվաւրիւու, որոնք մեղադրվում են Գաանկայի ուստ. պրիստաւ Կուժասովի կեանքի դէմ մահափորձ կատարելու մէջ. դատարանը առաջին երկուսին դատապարտեց մահվան պատժի կախաղանի միջոցով, իսկ Ծվաւրիւուն արդարացրեց։

ԽՈԼԵՐԱ

◆ Սեպտեմբերի 22-ին, Թիֆլիսում, բացի Գէորգ Սարգսեանից, հիւանդացան Մարիա Ծվաշվիլին, 24 տարեկան (1-ին քաղաքամաս, Մատինովսկայա փողոց) և Նրկօլա Տրէբձէն, 38 տարեկան (11-րդ քաղաքամաս, Նովորոսիյսկայա փող.)։ Սեպտ. 23-ին երկաթուղային հիւանդանոցն են տարել Նաքիժնիսկի երեխաների ապաստարանից մի հիւանդ երեխայի։

◆ Սեպտեմբերի 22-ին, բժշկական-սանիտարական տեսչի առաջարկութեամբ, սանիտարական հոգաբարձուները ներկայացրին իրանց գործունէութեան հաշիւը։

◆ Թիֆլիսում, սեպտ. 23-ին, խոլերային նշաններով հիւանդացաւ Սերոբ Բաղդասարեանը, 45 տարեկան բանւոր (9-րդ քաղաքամաս, Աւճալաձէ փող. Աբրահամեանի տանը)։ Սեպտեմբերի 24-ին մինչև կէսօր հիւանդացաւ Մէնձի-օղլի Ամիրասլան, 40 տարեկան, որ եկել է Բորչալուի գաւառից։

◆ Նուխում տեղի է ունեցել խոլերայի մի դէպք։

◆ Բժիշկների յատուկ մասնաժողովը դիտելով Նաքիժնիսկի երեխաների ապաստարանը՝ գտել է նրան վերին աստիճանի հակասանիտարական վիճակում։ Մասնաժողովը բժշկական-սանիտարական տեսչի անունով ներկայացրած յայտարարութեան մէջ այն միտքն է յայտնում, որ պէտք է փակել ապաստարանը, եթէ հէնց այժմ և եթ անհրաժեշտ վերանորոգութիւն չը լինի և չը կանոնաւորվի։

◆ Մօտ օրերս 9-րդ քաղաքամասի բնակիչները յուզվեցին, լսելով որ իրանց խմած ջրի մէջ խոլերային վիբրիոններ են երևացել։ Այժմ բժշկական քննութիւնը պարզել է, որ դրանք բնաւ խոլերային վիբրիոններ չեն եղել, այլ ձողիկներ, որ սովորաբար լինում է գետային պղտոր ջրում։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Կայսրութեան ժառանգաբարական գործի ժամանակաւոր կառավարիչը տեղեկացրել է Կովկասի Փոխարքայի պաշտօնակատարին, որ կովկասեան գլխաւոր իշխանութեանը ներքին գործերի մինիստրութիւնը հեռագրով 6000 րուբլի ուղարկեց՝ Բագուի նահանգի Ջէվադի գաւառի հեղեղից վնասված 9 գիւղերին սերմացու հայթայթելու համար այն պայմանով, որ այդ գումարը վերադարձվի առ 1910 թ. յունվարի 1 ը։

◆ Սեպտեմբերի 23 ին կայացաւ ժողովրդական համալսարանների ընկերութեան վարչութեան նիստը։ Տաք վիճաբանութիւնների խնդիր դարձաւ դասաւանդութեան հարցը։ Մի քանիսը առաջարկեցին դասաւանդութիւնը կատարել ժողովրդական լեզուով տեղացի ազգաբնակութեան համար բացված դպրոցներում։ Միւսները, ընդհակառակը, ռուսաց լեզուով մացնելը ծրագրում կարևոր էին գտնում։ Առ այժմ հարցը բաց մնաց, բայց հաւանօրէն կանցնի վերջին առաջարկութիւնը։ Վերջում մի մասնաժողով ընտրվեց, որին պաշտօն տրվեց ծրագիր մշակել երկդասեան դպրոցների համար, նաև կազմել ծախսերի նախահաշիւ։

◆ Իսմաէլբ Վուրցէլի տեղ Թիֆլիսի քաղաքային դումայի ձայնաւոր հրաւիրված է հերթական կանդիդատ Սարգսեանը։

◆ Աբխազովեանի անունով հաստատված թոշակները տրված են Գէորգ Ալիխանեանին և Սմբատ Ասիատեանին։

◆ Թիֆլիսի վաճառականական ընկերութիւնը միջնորդութիւն է յարուցել, որ փակվի առևտրի և մանուֆակտուրայի կոմիտէտը, իսկ նրա բոլոր գործերը և փաստաթղթերը յանձնվեն բորսայի կոմիտէտին։

ԲԱԳՎԻ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Սեպտ. 20-ին տեղի ունեցաւ ժողովրդական համալսարանների սեկցիայի բիւրոյի նիստը։ Որոշվեց դասախօսութիւնները սկսել հոկտեմբերի սկիզբներին։ Դասախօսութիւնները կը սկսվեն «ռուսաց գրականութեան պատմութիւնից», ապա կը կարդացվի մի դասախօսութիւն «բանւորական պայմանագրեր» թեմայով և մի շարք դասախօսութիւններ «պետական իրաւունքը» թեմայով։

◆ Սեպտեմբերի 21-ին, երեկոյեան ժամը 6-ին, Նաբերէժնի փողոցում, № 87 կառքով, որ պատկանում է Հէյդար Շարիֆօղլուն, անցնում էին բաղուցիներ՝ Միրզաօղլի և Մուսա Իսմայիլ-օղլի։ Ալէքսանդրովսկի լողարանի մօտ, նրանց վրա սկսեցին շարունակաբար կրակ բանալ, որով Միրզա-օղլին վիրաւորվեց երկու ոտքից, իսկ կառապանը նոյնպէս երկու ոտքից։ Մուսա Իսմայիլ-օղլու ասելով, կրակողն էր ոմն Հաջի-բալա՝ ընկերների հետ։ Ծանապարհին Միրզա-օղլին մեռաւ արիւնհոսութիւնից։ Հրացանաձգութեան ժամանակ ծանր վիրաւորվեց անցորդ Ալէքսանդր Բաղդասարեանը։

◆ Շաբաթ, սեպտեմբերի 20-ին, «Ռուսօ» ֆիրմայի արհեստանոցում արձակեցին 40 բանւորի։ Մտադրութիւն կայ արձակվածներին տալ 3 ամսվայ ռոճիկները։ Արհեստանոցների բանւորների կրճատումը կատարվում է նաև Ասադուլաևի «Մօլօր», Մոսկվայի ընկերութեան և այլ ֆիրմաներում։

◆ Քաղաքապետը թոյլատրել է Աբրամ Կովալևսկուն տպարան բանալ Բագւում։

◆ Կլուբի աւագների նոր կազմը որոշել է բանալ գրադարան ընթերցարան և կրթական-գրականական բաժին կլուբի անդամների և այցելուների համար։

◆ Ունեցած տեղեկութիւնների համաձայն, 1906 թւի սկզբից մինչև օրս ուղղափառութիւնից հայ-լուսաւորչական դաւանութիւն են ընդունել 27 հոգի, որոնցից 2-ը տղամարդիկ են, 25 ը կանայք։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ
(Սեփ. թղթ.)

Թաւրիզ, 5 սեպտեմբերի

Արամեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը իր պատճառաբանեալ հրաժարականը ներկայացրեց թեմակալ առաջնորդին։ Ի պատիւ Ղալայի հասարակութեան պիտի ասել, որ այդ հրաժարականի շնորհիւ գիտակից մասը ժողովրդի՝ նախատեսնելով անմաքուր ձեռքերի դաւերը՝ ցնցվեց և բազմաստորագիր մի գրութեամբ դիմեց թեմական խորհրդին՝ տալով հոգաբարձութեան իր վստահութեան քուէն, պահանջելով, որ հոգաբարձութիւնը իր հրաժարականը յետ վերցնի և անվախօրէն կառավարէ դպրոցական գործը, չը թոյլատրելով կողմնակի մարդկանց ոտնձգութիւնները՝ ներս մտնել դըպրոցական շէնքը։

Մեր կարծիքով հոգաբարձութիւնը իրան բաւարարված պիտի համարի վերջին դէպքերի առիթով և, անսալով ժողովրդի ձայնին, յետ պիտի վերցնի իր հրաժարականը ի հեճուկս այն «սրտացաւ» պարոնների, որոնք պատեհ առիթի են ման գալիս իրանց դունչը մտցնելու ամեն տեղ, հասարակական հաստատութիւնների խաղաղութիւնը վրդովելու համար։ Յոյս ունենք, որ Ղալաթաղի հասարակութիւնը, ինչպէս որ միշտ և ներկայում, այնպէս էլ ապագայում, կաշխատի զերծ պահել իր հաստատութիւնները անմաքուր ձեռքերի հպումից, որի շնորհիւ նա ականատես եղաւ իրերի անցուդարձին անցեալում…

Իբօ

Ժամ. խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 Թ.
(Գուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԵՆ
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՋԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. ոսկրի ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՈՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Մ. ՏՈՒՐԲՕՎԻՉ — $1^1/_2$ — 2 ժ. մանկաբարձութեան։
Գ. Ց. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—12—$12^1/_2$ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ
Օ. Վ. ԳԵՑԵՎՍԿԱՅԱ ԷՆԳԵԼ—$5^1/_2$—6 ժ. մանկաբարձ. կանանց և երեխայոց հ.։
Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—$5^1/_2$—$6^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Ա. Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ.
Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

Մի ֆրանսուհի օրիորդ

տալիս է ֆրանսերէն, անգլիերէն լեզուների և նկարչութեան դասեր։
Առանձին և խմբական դասեր։
Հասցէն՝ Բեբուտովսկայա № 56, բնակարան Եակուլովի, № 7.
10—1

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
„ԶԱՆԳ“

Հասարակական-քաղաքական շաբաթաթերթ։ Օրգան Հայոց Կուլտուրական Միութեան

Լոյս կը տեսնի առաջիկայ հոկտեմբերի 1-ից։

Իբրև Կուլտուրական Միութեան օրգան, մեր թերթը պիտի լինի արտայայտիչ Անդրկովկասեան Հայութեան հասարակական կուլտուրական կեանքի և միանգամայն նուիրված հայոց կրթական, հրատարակչական, գիւղական հիւանդանոցների, բանկերի և նման քաղաքակրթական հաստատութիւններին վերաբերող հարցերի ճիշտ լուսաբանութեան։

«ԶԱՆԳԸ» պիտի աշխատի թղթակիցներ ունենալ Անդրկովկասեան բոլոր հայաշատ կենտրոններում և այդպիսով հնարաւորութիւն կունենայ իր ընթերցողներին գիտակից դարձնել աչքի ընկնող բոլոր խոշոր երևոյթներին։

Իբրև պատկերազարդ օրգան՝ իւրաքանչիւր համար կունենայ 3—5 նկար հասարակական գործիչներից, հետաքրքիր տեսարաններից և հայկական, ռուսական կամ եւրոպական կեանքի աչքի ընկնող մոմենտից։

Բաժանորդագինն է Բագւում տարեկան 4 ռուբ. կէս տարին 2 ր. 50 կ. երեք ամիսը 1 ր. 50 կ. ուրիշ քաղաքներում տարեկան 5 ր. կէս տարին 3 ռուբլի. երեք ամիսը 2 ր.։ Արտասահման տարին 8 ր. կէս տարին 4 ր. երեք ամիսը 2 ր. 50 կ.։

Այժմ ընդունվում է բաժանորդագրութիւն միայն 1908 Թ. երեք ամսվայ համար, այն է՝ հոկտեմբեր, նոյեմբեր և դեկտեմբեր—Բագու 1 ր. 50 կ. ուրիշ քաղաքներ 2 ր.

Յայտարարութիւններ ընդունվում են բոլոր լեզուներով։ Բաժանորդագրվել ցանկացողները կարող են դիմել՝ Баку Редакція „ЗАНГЪ“, Молоканск. у. гостин. „Кавктзъ“.
1—1

Ուսումնարան-Պանսիօն
ՅՈՎՍԷՓ
Մելիք-Ջհանեանցի

Сололакская ул. № 10, рядомъ съ аптекой Оттенъ

Ընդունվում են աշակերտներ գիշերօթիկ և երթևեկ և պատրաստում են բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար։ Աւանդվում են ռուս, հայ, գերման, լատին և ֆրանսիական լեզուներ։ Այստեղ կազմակերպված են և խմբական պարապմունքներ միջնակարգ դպրոցների բարձր դասարաններ մտնել ցանկացողների համար։ Առարկաներ աւանդելու համար հրաւիրված են մասնագէտ ուսուցիչներ։ Ի միջի այլոց աւանդվում է և իտալերէն։
(օ. մ.) 10—8

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ, առանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ։

Հիւանդների ընդունելութիւնը։ } 12—1 առաւօտ. 5—6 երեկոյեան

Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ճավճավաձէի։
100—23

УГОЛЬ
КУЗНЕЧНЫЙ, ПАРОВИЧНЫЙ, ПЛАМЕН., АНТРАЦИТЪ, КОКСЪ.
ЦѢНЫ ОПТОВЫЯ.
А. БРАУХЛИ, Харьковъ.
52—19

ՎԵԼԵՄԻՆՕՎՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑ № 8.

Նոր բացված արհեստանոցում ընդունում են տղամարդկանց հագուստների պատուէրներ միանգամայն հմուտ և երկար տարիների փորձառութիւն ունեցող

ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ
ԱԿՕՊԵԱՆ և ԱՐՋԻԵԱՆ

Նոյն տեղում կատարվում է ահագին ընտրութիւն կտորեղէնների
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՖԻՐՄԱՆԵՐԻ
Պատուէրները կատարվում են բարեխղճօրէն, խիստ ճշտապահութեամբ և վերջին մօդայով։
Գները չափից դուրս էժան են
Խնդրում ենք յարգոյ հասարակութեանը համոզվելու համար անձամբ այցելել։
ԱԿՕՊԵԱՆ և ԱՐՋԻԵԱՆ
(կ. չ. ու.) 20—9

«Մշակի» յայտարարութիւններից օգտվողներին առաջարկվում է պատուէրներ տուած ժամանակ յիշատակել լրագրի անունը և համարը։

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ և 62 առարկաներ

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ՉԷ, այլ ԲԵՐԵԼ ՏՈՒԷՔ!
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԻ ՄՕՍԿՎԱՅԻ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԸ

Ուղարկում է } 1 ժամացոյց և նրա հետ 62 առարկայ միայն 6 ր. 50 կ.

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ բաց՝ տղամարդկանց կամ կանանց՝ անգլիական պողպատից։ Ռեմօնտուար։ Մեխանիզմը ամուր աշխատութիւն է և հաւաքված արտասահմանեան վարպետների ձեռքով։ Ժամացոյցի ճշտութիւնը ստուգված է, որի մասին երաշխաւորութիւն է տրվում։ 1) Մօդային շղթայ տղամարդի կամ կանանց պարանոցի համար. 2) Շքեղ արտասահմանեան բրէլօկ. 3) Գրպանի ամերիկական ծալվող մկրատ. 4) Ճանապարհորդական գրպանի թանաքաման. 5—6) Ծալվող գործիք մատիտով և գրչով. 7—31) 25 թերթ շքեղ պօստի թուղթ. 32—56) 25 նոյնպիսի ծրար. 57) Քսակ սաղի կաշուից բաժանմունքներով զանազան դրամների համար և 58—62) Գարնիտուր բաղկացած 3 կրծքի և 2 թեքի կոճակներից շքեղ ձևի, որոնց համար մենք բազմաթիւ շնորհակալութիւններ ստացանք։ Գարնիտուրը առանձին վաճառքով արժէ 2 ր. 50 կ.։

Ուրեմն, դուք 6 ր. 50 կոպէկով ստանում էք 63 շատ հարկաւոր առարկաներ։ Բոլոր այդ իրերը փակ ժամացոյցի հետ 7 ր. 50 կ., իսկ արծաթէ խուլ ժամացոյցի հետ ուղարկվում են 13 ր. 50 կոպէկով։

Արկղի մէջ դարսելը՝ ձրիաբար։ Կատարումը՝ ճշտութեամբ։ Ուղարկվում է վերադիր վճարով։

Առաքման համար պէտք է աւելացնել Եւրոպ. Ռուսաստ.—50 կ., իսկ Ասիական—75 կոպ.։

Լիակատար երաշխաւորութիւն ապրանքի լաւ որակութեան համար

Պատուէրներն ուղղել՝ Московскому Центральному Складу Часовъ. Москва, д. Виноградова, № 126.

Ց. Գ. Կանխավճար ուղարկողներին, դրամով կամ մարկաներով, ուղարկվում է ձրի իբրև պրէմիա 10 բաց նամակներ, շքեղ կերպով պատրաստված իւղային ներկերով։

Խնդրում ենք չը խառնել Վարշավայի ֆիրմաների հետ։

(ու. 20—10

Առևտրի եւ արդիւնաբերութեան մինիստր. տնօրինութեան ներքոյ գտնվող

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ
Առևտրական Գիտութիւնների Կուրսեր

(Թիֆլիս, Միքայէլեան պրօսպ. տուն № 24/4)

Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առևտրական կրթութիւն։ Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատեստատներ։ Առարկաներն են. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրանս., ամերիկական, բանկային և գործարանական), 2) Առևտրական թւաբանութիւն, 3) Քաղաքատնտեսութիւն, 4) Օրէնսգիտութիւն (առևտրական իրաւունք, մուրհակի կանոնադրութիւն), 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա, 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենավատ ձեռքի ուղղումը)։ Առարկաներն ուսուցանվում են Արևմտեան Եւրոպայի առևտրական ակադեմիաների ծրագրով։ Ամբողջ տարվայ վճարն է 60 ր.։

Գրելու մեքենայի վրա գրելու դասեր։

—ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐ—

Զբաղմունքների սկիզբը սեպտեմբերի 15 ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1 ից ամեն օր ժ. 10—12 և 4—7։

Համառօտ ծրագիրը և կանոնները ձրիաբար տրվում և ուղարկվում են կուրսերի շէնքում։

Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութեան կանդիդատ՝ Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ
(ա. օ.) 20—17

Թիֆլիսի Քաղաքային Վարչութիւնը

յայտնում է տրակտիրների տէրերին, որ, համաձայն տրակտիրներին վերաբերող կանոնադրութեան 34, 35 և 36-րդ յօդուածների, յօգուտ քաղաքի ստացվող հարկերի բաժանումը կատարող Մասնաժողովի ընտրութիւնները 1909 Թ. համար տեղի կունենան.

Տրակտիրների համար	սեպտեմբերի 26 ին
Գինետների համար	սեպտեմբերի 26 ին
Գարեջրատների համար	սեպտեմբերի 26 ին
Ռենսկօվօյ նկուղների համար	սեպտեմբերի 28 ին
Գինու նկուղների համար	սեպտեմբերի 28 ին
Ճաշարանների և թէյատների համար, ուր տրվում են և նախաճաշիկ և՛ տաք կերակուր	սեպտեմբերի 28 ին
Իջևանատեղիների համար	սեպտեմբերի 28-ին
Ուտելեղէն վաճառող խանութների համար	սեպտեմբերի 28-ին

Վերոյիշեալ հիմնարկութիւնների տէրերը հրաւիրվում են ներկայ լինել Քաղաքային Վարչութեան մէջ նշանակված օրերը՝ ցերեկվայ ժամը 12 ին։
(կ. չ. ու.) 3—3

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ

կարդալ, գրել և խօսել սովորեցնում են 8 ամսում տեսական և գործնական զբաղմունքների միջոցով. ամսական 5 ր.։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից ամեն օր 10—12 և 4—7 ժամը.։
Միքայէլեան պրօսպ., տուն № 24/4
Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութ. կանդիդատ՝ Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ
(օ.մ.) 20—10

ՓՈՂ 100—200 ռուբլի ՓՈՂ

ամսական կարող է ունենալ իւրաքանչիւրը։ Պաշտօնը, զբաղմունքը, նոյնպէս և որևէ տեղ բնակչութիւն ունենալը արգելք չեն լինում։ Ոչ մի դրամագլուխ ունենալ հարկաւոր չէ։ Մանրամասնութիւնները հաղորդվում են անյապաղ և առանց վարձատրութեան։

Հասցէագրել՝ г. Москва, Почт. ящ. 754.
(ու.) 20—10

1865 Թ. 1870 Թ. 1882 Թ. 1896 Թ.

ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐ

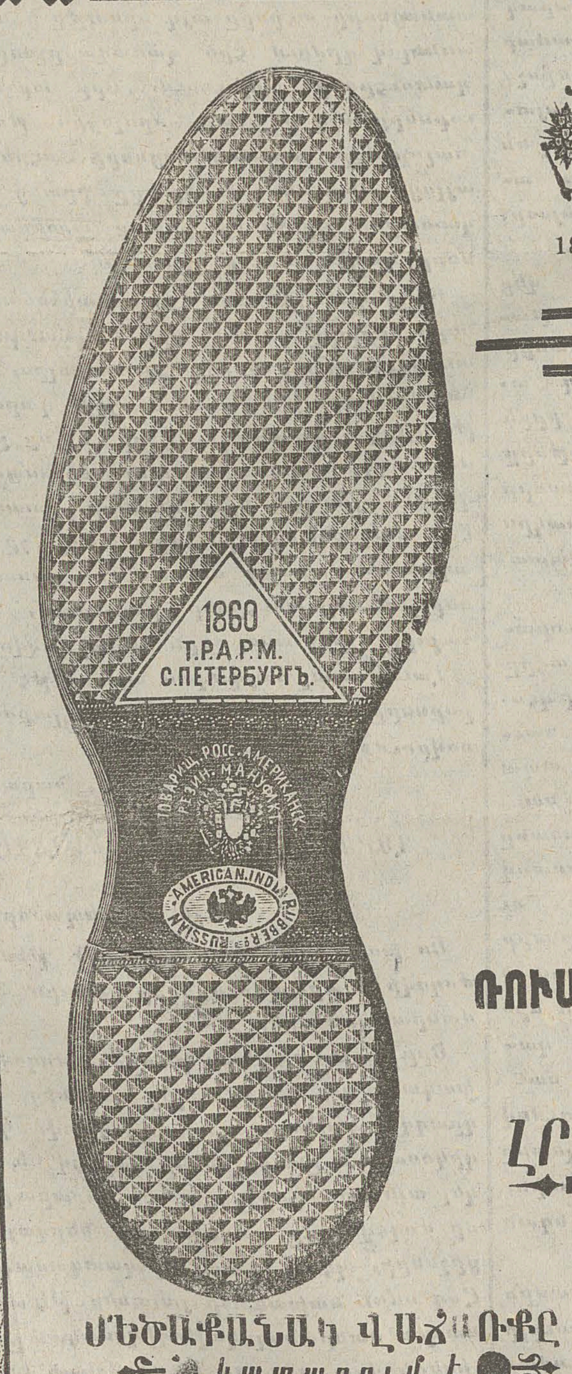

1860.
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

Իսկականները միայն այս դրոշմով

ՌՈՒՍ-ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՌԵԶԻՆԻ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ
ԸՆԿ. Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ

ԼՐԻՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
լաւ յատկութեան համար

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ կատարում է
„ԼԷՕՊՕԼԴ ՆԵՅՇԵԼԼԵՐ“
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ, ՄՕՍԿՎԱՅՈՒՄ, ՌԻԳԱՅՈՒՄ, ԿԻԵՎՈՒՄ, ՎԻԼՆԱՅՈՒՄ, ԽԱՐԿՕՎՈՒՄ, ՕԴԵՍՍԱՅՈՒՄ, ՌՕՍՏՕՎՈՒՄ Դ/Վ, ԿԱԶԱՆՈՒՄ, ՎԼԱԴԻՎՕՍՏՕԿՈՒՄ, ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳՈՒՄ, ԻՐԿՈՒՏՍԿՈՒՄ, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՏԱՇԿԵՆՏՈՒՄ, ՍԱՐԱՏՕՎՈՒՄ, ՊԵՐՄՈՒՄ

Նիժեգօրօդեան և Իրբիտեան տօնավաճառներում
(հ. կ.) 50—14

Типографія „Экономія“ Ав. Мугдусіакопова С-ми Большая Ванкская ул. № 3.